

Vammaisfoorumi ry
Handikappforum rf
Finnish Disability Forum

Vammaisfoorumin lausunto hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 3 §:n ja hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 5 ja 25 §:n muuttamisesta

Vastaanottaja: Hallintovaliokunta

Asia: HE 76/2025 vp

Ajankohta: 8.10. 2025 klo 11.15

Vammaisfoorumi kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto sähköistä asiointia koskevassa asiassa ja viittaa aiemmin antamaansa lausuntoon [Lausunto - Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 3 §:n ja hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 5 ja 25 §:n muuttamisesta 13.03.2025 - Vammaisfoorumi ry](#)

Kiitämme siitä, että lausuntopalautteen johdosta esitykseen on lisätty perusteluja ja lausuntokierroksella esitetty huoli heikommassa asemassa olevien haasteista on kuultu mm. siltä osin, että vammaisilla ja iäkkäillä henkilöillä on rajatusti keinoja löytää oikea viranomainen, johon ottaa yhteyttä asiointia varten (s. 15).

Vammaisfoorumin on tyytyväinen myös siihen, että suomi.fi-käyttäjätukeen ollaan lisäämässä resursseja (s. 29).

Lakiesityksen sisältö on kuitenkin ennallaan ja Vammaisfoorumi on huolissaan vammaisten henkilöiden asiointimahdollisuuksista ja YK:n vammaissopimuksen toteutumisesta (artiklat 9 ja 21). Vammaisilla henkilöillä on oikeus saada tietoa saavutettavassa muodossa ilman lisäkustannuksia ja käyttää itselleen sopivia viestintäkeinoja virallisessa vuorovaikutuksessa viranomaisten kanssa.

Vaikka digitaalisten palveluiden lisääntyminen helpottaa monien viranomaisasiointia, ne eivät korvaa yleisen neuvonnan tarvetta ja merkitystä. Kansalaisneuvonnan tarjoama yleisneuvonta on edelleen tarpeellinen erityisesti ryhmille, joille sähköiset palvelut eivät ole saavutettavia. Näihin ryhmiin kuuluvat esimerkiksi henkilöt, joilla on

- näkö- tai kuulovamma, joka rajoittaa digitaalisten palveluiden käyttöä;
- fyysinen vamma, joka vaikeuttaa verkkopalveluiden käyttöä motoristen haasteiden vuoksi;
- neuropsykiatrisia haasteita, kuten autismikirjon häiriöitä, jotka voivat tehdä monimutkaisista verkkopalveluista vaikeita hahmottaa;
- sekä kehitysvamma tai muu kognitiivinen rajoite, joka voi vaikeuttaa viranomaisasioiden hoitamista itsenäisesti.

Puhelinneuvonnan lakkauttaminen heikentäisi monien vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia hoitaa asioitaan itsenäisesti ja olisi ristiriidassa YK:n vammaissopimuksen 21. artiklan kanssa, joka edellyttää, että vammaisilla henkilöillä on oikeus saada viranomaisilta tietoa saavutettavassa muodossa ja käyttää viestinnässään sopivia kommunikaatiokeinoja.

Huolta lisäävät samanaikaisesti käynnissä olevat muut uudistukset, joilla sähköistä asiointia lisätään (mm. sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuus viranomaistoiminnassa). Käynnissä on suuri muutos viranomaisten toimintatavassa, ja muutos tulee edellyttämään laajaa viestintää ja neuvontaa, jota voitaisiin toteuttaa ainakin osaksi myös Kansalaisneuvonnan kautta puhelimitse asioiville.

Vammaisfoorumi pitää tärkeänä, että ainakin ylimenokauden ajan, kun viranomaisasiointinnissa ollaan siirtymässä ensisijaisesti digitaaliseen asiointiin, olisi mahdollisuus saada yleistä neuvontaa. Vaikka ne kansalaiset, jotka eivät ole käyttäneet tunnistuspalvelua, saivat tiedoksiantonsa postitse, on neuvonnalle tarvetta. Merkittäviä haasteita palveluiden käytössä on odotettavissa myös niiden asiakasryhmien osalta, jotka ovat aiemmin käyttäneet tunnistuspalvelua, mutta joiden toimintakyky vamman tai sairauden takia heikkenee, eikä digitaalinen asiointi enää ole mahdollista.

Myös muutokset viranomaisten toiminnassa saattavat lisätä tarvetta yleisneuvontaan ja tietoa oikeasta viranomaisesta. Esimerkiksi Valviran ja aluehallintovirastojen toiminnat siirtyvät 1.1.2026 aloittavaan Lupa- ja valvontavirastoon, joka jatkossa valvoo mm sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen sekä hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen lainmukaisuutta.

Kansalaisneuvonnan lakkauttaminen todennäköisesti aikaansaisi yleistä neuvontaa ja ohjausta koskevien kansalaisten kysymysten ohjautumisen muiden julkisten tahojen hoidettavaksi. Järjestöjen rahoitusta tullaan jatkossa vähentämään, mikä tulee vähentämään järjestöjen perustoimintaan sisältyviä kansalaisten neuvonta- ja tukipalveluita. Tämä lisää riskiä, että erityisesti vammaiset henkilöt jäävät vaille riittävää tukea ja neuvontaa, mikä on vastoin sekä YK:n vammaissopimuksen että Suomen perustuslain yhdenvertaisuusperiaatteita.

Vammaisfoorumi ry

Maija Aatelo
varapuheenjohtaja

Anni Kyröläinen
pääsihteeri
p. 045 217 4936
anni.kyrolainen@vammaisfoorumi.fi

[Vammaisfoorumi](#) on 29 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 223 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta ihmistä.